

UPPSALA
UNIVERSITET

Nationellt centrum för
kvinnofrid

National Centre for
Knowledge on Men's Violence
Against Women

SE-751 85 Uppsala

Besöksadress/Visiting address:
Akademiska sjukhuset
Ingång 17

Uppsala University Hospital
Entrance 17

Telefon/Phone:
+46 18 611 27 93
www.nck.uu.se

info@nck.uu.se

Remissvar

Dnr: NCK 2024/33

Arbetsmarknadsdepartementet

**Nationellt centrum för kvinnofrids (NCK) remissvar över
delbetänkandet: "Ett inkluderande jämställdhetspolitiskt
delmål mot våld" SOU 2024:21**

Sammanfattning

NCK anser att utredningens slutsatser är väl underbyggda och tillstyrker förslagen.

NCK vill bekräfta att utredningens förslag till ny formulering av det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet bidrar till ökad tydlighet gällande den breda tillämpningen av delmålet. NCK vill särskilt lyfta fram det positiva i att utredningen tydligt tar sin utgångspunkt i ett strukturellt och könsbaserat perspektiv på våldet. Det är viktigt att delmålet fortsatt grundas i en maktanalys som riktar fokus mot det stora jämställdhetsproblemet; alla former av mäns och pojkars våld mot kvinnor och flickor. En mer inkluderande formulering bör inte ske på bekostnad av detta perspektiv, eftersom det är avgörande för ett träffsäkert arbete på området och för efterlevnaden av de internationella konventioner som Sverige anslutit sig till. Det är samtidigt positivt att delmålets andra led synliggör alla oavsett kön och ålder.

NCK delar utredningens bild av att det finns ett fortsatt behov av att stärka arbetet mot samtliga våldsformer inom delmålet. Förutsättningarna för arbetet stärks av ett helhetsperspektiv - som bäst understöds av ett sammanhållet delmål. Forskning, liksom NCK:s praktiska erfarenhet, styrker att ett sammanhållet arbete stärker möjligheten att ge våldsutsatta adekvat stöd och skydd anpassat utifrån individens särskilda situation¹. NCK vill även understryka vikten av att fortsätta i linje med Sveriges åtaganden enligt Istanbulkonventionen och övriga internationella överenskommelser såsom FN:s kvinnokonvention.

¹ Rúna Í Baianstovu, *Heder: hedersrelaterat våld, förtryck och socialt arbete* (Lund: Studentlitteratur, 2017); Delegationen mot segregation (DELMOS), *Socioekonomisk segregation och hedersrelaterat våld och förtryck*, Återrapportering av regeringsuppdrag: DELMOS 2021/437 (Stockholm), 2022.

NCK tillstyrker utredningens syn att *ett* delmål är en bra grund för ett sammanhållet arbete på hela området, i syfte att kunna ge ett effektivt stöd, hantera de överlappningar som finns mellan olika våldsformer och sänka trösklarna för att våldsutsatta ska söka stöd och hjälp. NCK:s bedömning är även att ett sammanhållet delmål kan underlätta samsyn på ett område där polarisering riskerar att i slutändan missgynna våldsutsatta. Slutligen anser NCK det finns ett värde i att låta delmålet vara formulerat på ett övergripande sätt likt de övriga delmålen inom jämställdhetspolitiken.

NCK:s specifika synpunkter på utredningen följer nedan.

7.1 Bakgrund om de särskilda utmaningarna i arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck

NCK instämmer i behovet av att säkerställa ökad kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck. Samtidigt visar studier att många myndigheter arbetar aktivt med kunskapsspridning men att implementeringen av kunskap är bristfällig. NCK ser också att en hel del forskning har tagits fram vad gäller hedersrelaterat våld och förtryck men att det finns mer behov inom området. För att bemöta de utmaningar som hedersrelaterat våld och förtryck innefattar krävs insatser som fyller kunskapsluckorna, framför allt vad gäller implementering och framtagande av forskning som stimulerar kunskapsutveckling.

Kunskap om våld behöver därtill vara vetenskapligt förankrad och bygga på evidens för att ansvariga verksamheter ska kunna erbjuda det stöd och de insatser våldsutsatta är i behov av. NCK menar att detta är lika angeläget vad gäller övriga våldsformer som ryms inom portalbegreppet mäns våld mot kvinnor. Brister, vad gäller implementering av kunskap om mäns våld mot kvinnor nationellt samt styrdokument om våld i nära relationer inklusive hedersrelaterat våld och förtryck kommunalt, har till exempel påvisats i Statskontoret analys² och i kunskapsunderlaget till Jämställdhetsmyndighetens fördjupade uppföljning av det jämställdhetspolitiska delmålet³.

Utredningen konstaterar även att våldsförebyggande arbete bör utgå från en förståelse av att olika typer av våld är tätt sammanflätade. Att arbeta för att förändra föreställningar kopplade till kön och sexualitet är centralt för att förebygga hedersrelaterat våld liksom annat våld⁴. NCK menar att detta visar på behovet av ett helhetsperspektiv inom det sjätte delmålet.

---

² <https://www.statskontoret.se/publicerat/publikationer/publikationer-2021/mans-vald-mot-kvinnor--en-analys-av-myndigheternas-arbete-med-den-nationella-strategin/>

³ <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/aktuellt/publikationer/kommunernas-forutsattningar-for-arbetet-mot-mans-vald-mot-kvinnor-underlagsrapport-2024-7/>

⁴ SOU 2015:55

7.2 Det bör inte införas ett särskilt jämställdhetspolitiskt delmål om hedersrelaterat våld och förtryck

NCK tillstyrker utredningens bedömning om att hedersrelaterat våld och förtryck bör ingå i en ny formulering av det sjätte delmålet, istället för att ett särskilt delmål införs.

Utredningen konstaterar att två jämställdhetspolitiska delmål om våld riskerar att skapa stuprör på både strategisk och operativ nivå inom ett område där utsattheten för olika våldsformer ofta går in i varandra och där det finns ett behov av ett sammanhållet arbete. Ett särskilt delmål riskerar vidare att försvaga kopplingen till övriga våldsformer inom delmålet liksom till den övriga jämställdhetspolitiken.

7.3.1 Politiken ska bedrivas samordnat enligt Istanbulkonventionen

NCK anser att delmålet ska spegla Sveriges åtaganden enligt internationella överenskommelser för att underlätta implementering och genomförande. Istanbulkonventionen beskriver arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck som en integrerad del i det bredare arbetet mot mäns våld mot kvinnor, samt föreskriver en samordnad politik där alla former av våld inom konventionen bemöts utifrån ett helhetsperspektiv. Liknande formuleringar finns inom EU:s brottsofferdirektiv.

I Grevios rekommendationer till Sverige finns exempel på resonemang där skälen för ett helhetsperspektiv på området utvecklas⁵. Exempelvis förordar Grevio att tyngdpunkten läggs på de underliggande principer som är gemensamma för alla former av mäns våld mot kvinnor; makt och kontroll. Grevio uppmanar Sverige att i policydokument säkerställa att särskilda former av mäns våld mot kvinnor adresseras, utan att det samtidigt leder till stigmatisering och/eller diskriminering av de kvinnor och flickor som utsätts.

7.3.3 De jämställdhetspolitiska målen bör hållas på en övergripande nivå

NCK instämmer i bedömningen och vill särskilt betona behovet av långsiktighet och uthållighet i jämställdhetspolitiken, i styrningen på området liksom i det strategiska och praktiska arbetet mot våld. Det finns ett värde i att låta delmålet vara formulerat på ett övergripande sätt, likt de övriga delmålen inom jämställdhetspolitiken, då förändringar i kontext och angreppsätt kan ske över tid.

7.3.4 Ett särskilt delmål skulle inte gynna de utsattas tillgång till stöd och skydd

Utgångspunkten när det gäller arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck liksom övriga våldsformer bör vara vad som bäst gynnar våldsutsattas tillgång till stöd och skydd.

⁵ GREVIO. (2018). *GREVIO's (Baseline) Evaluation Report Sweden*. Paragraf 85–87.

Det måste vara enkelt för den som är utsatt att söka stöd och utgångspunkten för stödet måste alltid vara den enskildas behov och livsomständigheter samt en bred förståelse för att våld kan ta sig olika uttryck. NCK:s erfarenhet är att den som är utsatt inte alltid identifierar sig själv som just våldsutsatt eller som utsatt för hedersrelaterat våld. I ett sammanhang som struktureras av föreställningar om heder ökar sårbarheten för andra uttryck för våld i nära relationer⁶. Utsattheten för olika former av våld är således överlappande och ofta mer komplex än den teoretiska uppdelningen mellan olika våldsformer.

NCK:s stödlinjer fungerar som exempel på vikten av helhetsgrepp för att nå våldsutsatta. Stödlinjen Rätt att välja riktas särskilt till personer som är utsatta eller riskerar att utsättas för hedersrelaterat våld och förtryck. Målgruppen har länge ringt till Kvinnofridslinjen och de senaste fem åren har det besvarats mellan 500 och 600 samtal per år där det tydligt framkommit att det handlar om hedersrelaterat våld och förtryck. Målgruppen ringer även till Stödlinjen för män och Stödlinjen för transpersoner.

NCK noterar samtidigt att öppnandet av Rätt att välja har ökat antalet samtal om hedersrelaterat våld till Kvinnofridslinjen jämfört med samma period föregående år. Detta belyser vikten av att den som är våldsutsatt har möjlighet att själv välja ingång men att specifika åtgärder också kan bidra till att fler ser en möjlighet att söka stöd.

I sammanhanget är det också viktigt att synliggöra vilka särskilda hinder som kan stå i vägen för att våldsutsatta söker hjälp. Forskning har synliggjort problem som att våldsutsatta inte vill förknippas med ”heder” kopplat till stereotyper, stigmatisering och diskriminering⁷. NCK vill betona att ett tydligare särskiljande av hedersrelaterat våld och förtryck kan bidra till att förstärka bilden av våldet som helt väsensskilt från annat våld.

7.3.6 Hedersrelaterat våld och förtryck behöver synliggöras i flera politikområden

NCK förordar att mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck och prostitution och människohandel, samt våld i nära relationer ges ökad synlighet inom samtliga jämställdhetspolitiska delmål. Våldet är ett uttryck för bristande jämställdhet och bidrar till att begränsa människors lika möjligheter att forma sina egna liv. I samtliga delmål finns det aspekter av mäns våld mot kvinnor som försvårar möjligheten att uppnå målen.

Vad gäller hedersrelaterat våld och förtryck visar forskning att andra faktorer än kön och sexualitet, såsom exempelvis graden av bostadssegregation, sysselsättning och ekonomiska resurser, påverkar våldsutsattheten⁸. Därför är det viktigt att beakta

⁶ Gabriella Nilsson och Inger Lövkrona, *Våldets kön*, 2 uppl. (Lund: Studentlitteratur, 2020), 225.

⁷ Rúna Í Baianstovu m.fl., *Heder och samhälle. Det hedersrelaterade våldets och förtryckets uttryck och samhällets utmaningar*. 2019.

⁸ Delegationen mot segregation (DELMOS), *Socioekonomisk segregation och hedersrelaterat våld och förtryck*, Återrapportering av regeringsuppdrag: DELMOS 2021/437 (Stockholm), 2022.

de kopplingar som finns mellan delmålen, snarare än att förstärka gränsdragningar mellan dem. Risken att försvaga kopplingen, dels till överlappande våldsformer inom delmålet, dels till den övriga jämställdhetspolitiken där det finns flera beröringspunkter, talar emot ett särskiljande i två delmål.

8.1.1 Förslag till ett mer inkluderande delmål för att förebygga och bekämpa våld

NCK tillstyrker utredningens förslag till ny formulering av det sjätte delmålet.

NCK vill understryka vikten av att mäns våld mot kvinnor fortsatt används som portalbegrepp. Analysen av att våldet är könat och asymmetriskt är grundläggande för att förstå våldet som ett jämställdhetsproblem. Begreppet är väletablerat och ger uttryck för en sammanhållen syn på hur olika våldsformer kan kopplas till ojämställdhet. Sverige har även fått positiv respons från Grevio för begreppsanvändningen och det perspektiv det ger uttryck för, vilket är ett skäl till att det inte bör ändras. I det här sammanhanget är det också viktigt att påminna sig om att Sverige fortfarande har ett stort arbete att göra, för jämställdhet och på hela delmålets område, bland annat utifrån de rekommendationer Grevio lämnat.⁹

Grevio har även lyft fram Sveriges breda definition av våld mot kvinnor, som inkluderar prostitution och människohandel, som tillfredsställande. Att dessa två fenomen innefattas i förslaget ser NCK som positivt, dels utifrån Grevios yttrande, dels utifrån att arbetet mot prostitution och människohandel går i linje med FN:s kvinnokonvention (CEDAW). Vidare framgår det av handlingsplanen som bygger på konventionen (den s.k. Peking-plattformen) att allt våld mot kvinnor oavsett om det sker i privata eller offentliga rum ska bekämpas aktivt av FN:s medlemsstater.

NCK välkomnar tydligheten i att alla former av mäns våld mot kvinnor, inklusive hedersrelaterat våld och förtryck samt prostitution och människohandel, och våld i nära relationer fortsatt inkluderas i samma delmål. Det kan också fungera tydliggörande att de begrepp som används i praktisk verksamhet skrivs ut, liksom att delmålets formulering överensstämmer med formuleringarna i den nationella strategin. NCK välkomnar också att livscykelperspektivet stärks. Delmålets andra led synliggör att alla oavsett kön kan utsättas och att fler aspekter än kön behöver beaktas i arbetet mot våld, vilket kan bidra till att ett intersektionellt perspektiv får större genomslag.

Slutligen vill NCK poängtera att en bredare målformulering kan medföra risk för en förskjutning bort från fokus på mäns våld mot kvinnor, den strukturella förståelsen för maktskillnader vad gäller våldsanvändning samt könsrelaterade skillnader i risk att utsättas för våld. Därför vill NCK betona vikten av att regeringen i den nationella strategin, samt i uppdrag och satsningar på området, säkerställer att det centrala jämställdhetsproblemet och förståelsen av våldet som könsbaserat på strukturell nivå fortsatt står i fokus.

---

⁹ GREVIO. (2018). *GREVIO's (Baseline) Evaluation Report Sweden*.

I detta ärende har föreståndare Anita Hussénus beslutat. Utredare Mikaela Nissén har varit föredragande. I beredningen har även utredarna Sara Jakobsson och Annika Töyrä medverkat.

Uppsala, 12 september 2024

Anita Hussénus
Föreståndare
Nationellt centrum för kvinnofrid
Uppsala universitet